

(1) ספר בראשית פרק כט

- (ב) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשׂוּדָה וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ פִּי מִן הַבָּאָר הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבָּאָר:
- (ג) וַנֹּאסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וַיִּגְלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן וְהִשְׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן עַל פִּי הַבָּאָר לְמִקְמָהּ:
- (י) וַיְהִי כִּפְאֻשׁ רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בַּת לָבָן אֲחֵי אִמּוֹ וְאֵת צֹאן לָבָן אֲחֵי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגְּלַל אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר וַיִּשְׁקֵן אֶת צֹאן לָבָן אֲחֵי אִמּוֹ:

(2) רמב"ן בראשית פרק כט פסוק ב

וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה - יאריך הכתוב בספור הזה להודיענו כי קווי ה' יחליפו כח, ויראתו תתן עוז, כי הנה יעקב אבינו בא מן הדרך והוא עיף, ויגל לבדו האבן אשר היו צריכים אליה כל הרועים, ושלשה עדרי צאן אשר להם רועים רבים ושומרים כלם רובצים עליה אינם יכולים להניעה כלל:

(3) ולרבותינו בבראשית רבה (ע ח) גם בזה להם סוד רמז לעתיד, כי נזדמן לו ככה שנכנס בדרך הבאר, ולא נאספו כל העדרים רק שלשה מהם, וכא בזמן שהאבן על פי הבאר והעדרים שומרים לה, וכל הענין המסופר כאן, להודיעו שיצליח בדרך הזה ויצא ממנו זרע זוכה לרמז הזה, כי הבאר ירמוז לבית המקדש, וג' עדרי צאן עולי שלשה רגלים, כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים, שמשם היו שואבין רוח הקדש, או שירמוז כי מציון תצא תורה (ישעיה ב ג) שנמשלה למים (ב"ק יז א), ודבר ה' מירושלם. ונאספו שמה כל העדרים, באים מלבא חמת עד נחל מצרים (מ"א ח סה). וגללו את האבן והשקו, שמשם היו שואבין רוח הקודש. והשיבו את האבן, מונח לרגל הבא:

(4) רמב"ן בראשית פרק יב פסוק ו

אומר לך כלל תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול, הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה, ואמרו (תנחומא ט) כל מה שאירע לאבות סימן לבנים, ולכן יאריכו הכתובים בספור המסעות וחפירת הבארות ושאר המקרים, ויחשוב החושב בהם כאלו הם דברים מיותרים אין בהם תועלת, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבא לזרעו:

(5) בראשית רבה ע:ח

וירא והנה באר בשדה, רבי חמא בר חנינא פתר ביה שית שיטין, והנה באר בשדה זו הבאר, והנה שלשה עדרי צאן, משה ואהרן ומרים, כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, שמשם כל אחד ואחד מושך מים לדגלו ולשבטו ולמשפחתו, והאבן גדולה על פי הבאר, א"ר חנינא כמלא פי כברה קטנה היה בה, ונאספו שמה כל העדרים וגללו, בשעת המחנות, והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, בשעת מסעות היתה חוזרת לאיתנה,

(6) ד"א והנה באר בשדה זו ציון, והנה שלשה עדרי צאן, אלו שלשה רגלים, כי מן הבאר ההיא ישקו, שמשם היו שואבים רוח הקודש, והאבן גדולה, זו שמחת בית השואבה, א"ר הושעיא למה היו קוראים אותו בית השואבה שמשם היו שואבים רוח הקודש, ונאספו שמה כל העדרים, באים מלבוא חמת ועד נחל מצרים, וגללו את האבן וגו', שמשם היו שואבים רוח הקודש, והשיבו את האבן, מונח לרגל הבא,

(7) ד"א וירא והנה באר בשדה, זו ציון, והנה שלשה עדרי צאן, אלו שלשה בתי דינים, דתנן שלשה בתי דינים היו שם אחד בהר הבית ואחד בפתח העזרה ואחד בלשכת הגזית, כי מן הבאר ההיא וגו', שמשם היו שומעין את הדין, והאבן גדולה, זה ב"ד הגדול שבלשכת הגזית, ונאספו שמה כל העדרים אלו בתי דינים שבא"י, וגללו את האבן, שמשם היו שומעין את הדין, והשיבו את האבן, שהיו נושאים ונותנים בדין עד שמעמידין אותו על בוריו,

(8) ד"א והנה שלשה עדרי צאן וירא והנה באר זו ציון, והנה שם שלשה עדרי צאן, אלו שלשה מלכיות ראשונות . . .

9) ד"א והנה באר בשדה, זו סנהדרין, והנה שם שלשה עדרי צאן, אלו שלשה שורות של תלמידי חכמים שהם יושבים לפניהם, כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, שמשם היו שומעין את ההלכה. . . .

10) ד"א וירא והנה באר בשדה, זה בית הכנסת, והנה שם שלשה עדרי צאן, אלו שלשה קרואים, כי מן הבאר וגו', שמשם היו שומעים את התורה, והאבן גדולה, זה יצר הרע, ונאספו שמה כל העדרים, זה הצבור, וגללו את האבן, שמשם היו שומעין את התורה, והשיבו את האבן וגו', שכיון שהם יוצאים להם יצר הרע חוזר למקומו.

11) אברבנאל בראשית פרק כט

האמנם למה נכתב בתורה כל הספור ההוא כבר התעוררו רז"ל על זה ואמרו שהבאר ירמוז לבית המקדש ושלשה עדרי צאן רומזים לעולים לרגל שלשה פעמים בשנה כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים. שמשם היו שואבים רוח הקדש. ונאספו שמה כל העדרים באים מלבא חמת עד נחל מצרים וגלגלו את האבן שמשם היו שואבים רוח הקודש והשיבו את האבן מונח לרגל הבא. ואחרים דרשו וירא והנה באר בשדה זה סיני. והנה שם שלשה עדרי צאן כהנים לויים ישראלים. כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים שמשם שמעו עשרת דברות. והאבן גדולה על פי הבאר זו שכינה. וכן עשו רמזים אחרים.

12) וכפי הדרך הזה מן הרמזים נ"ל לדרוש הדבר הזה בב' אופנים אחרים. האחד הוא שיעקב בהגיעו שמה ראה את הבאר בשדה עם אותם עדרי צאן כמו שזכר הכתוב ולקח סימן טוב לעצמו בזה שהבאר רומז לש"י שהוא הנקרא באר מים חיים כאלו היה דבק בו וקרוב אליו בהכנסו לעיר כמו שיעדו הש"י והנה אנכי עמך וראה שלשה עדרי צאן רובצים עליה לרמוז אל שלשלת האבות אברהם יצחק ויעקב עצמו שהיו נסמכים אליו יתברך כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים שמהשפעתו ישקו ויתברכו כל אשר להם וחשב שהאבן הגדולה אשר היא על פי הבאר תרמוז אל האבן אשר שם מצבה ושאר תהיה בית א-להים כי היא האבן אשר מאסו הבונים היתה לראש פנה והיא היתה על פי הבאר שבהשפעתו ועל דבר פי תתקיים בית ה'

13) וממה שנודע לו שנאספו שמה כל העדרים הבין שאומות העולם עתידין להתאסף על ישראל לשחתם ושהם יגוללו את האבן מעל פי הבאר כלומר שיחריבו בית המקדש והשקו הצאן שיתעשרו אכלוסיהם משם וראה עם זה ששיבו את האבן רומז למלכי פרס שיבנו הבית. וכאשר ראה יעקב הדבר הזה עשאו בלבו סימן למה שנאמר לו שיתקיים עכ"פ מבית י"י העתיד להבנות למקום שישב שמה ושאר הדברים שזכר הכתוב בדבר הזה הם מענין הספור אבל מזה שראה בראשונה עשאו סימן לבניו. זה סימן הראשון מהרמז.

14) והדרך השני הוא שכאשר ראה יעקב הבאר בשדה לקח ממנו סימן טוב לנשואיו מפני שכן עשה אליעזר עבד אברהם על הבאר הבחינה והנסיך לנשואי יצחק והיה דעתו שאותו באר היה סימן לאשה וכמאמר שלמה שמה מים מבורך ונוזלים מתוך בארץ שאמר זה על האשה. ושלשה עדרי צאן רובצים עליה רומז לאברהם ויצחק ויעקב עצמו ששלשתם לקחו אשה מאותה באר שהיה בחרן כלומר מאותה משפחה ידועה כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים ומהאשה הוציאו תולדותיהם והאבן גדולה שראה על פי הבאר חשב שהיה רמז לעקרות שהיה בכל האמהות שהיו באותה משפחה נכבדת שרה ורבקה וכן היו רחל ולאה כמו שיזכור כי העקרות היה האבן שעל פי הבאר הסותמת אותו שלא יוציאו משם מים

15) אבל הוגד לו שנאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן ולקח זה לסימן שכל האבות בתפלותיהם וזכיותיהם הסירו ובטלו העקרות ההוא אבל עם היות שבוטל בשרה עדין נשאר ברבקה ועם היות שבוטל ברבקה בזכות אברהם ויצחק עדין תשאר בלאה ורחל כי תמיד היתה שבה האבן על פי הבאר למקומה. ומפני זה כאשר הרועים ספרו הענין ליעקב והוא הוציא משם סימן לעניניו בראותו את רחל נתן בלבו ללקחה לאשה ויגל את האבן רוצה לומר שגם הוא יסיר ממנה את העקרות וישק את הצאן רוצה לומר שיוצא ממנה בנים. הרי לך מבואר הדבר הזה שהיה כפשוטו ושיעקב לקח ממנו סימן אם לענין דקותו באלדים כמו שיעדו או לענין נשואיו